

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ (του Δημοσθένη Κυριαζή)

Η δεσπόζουσα κουλτούρα της ανθρωπότητας και οι αιτίες της

Στην γνωστή ιστορία της ανθρωπότητας, δεσπόζουσα κουλτούρα των διαφόρων Λαών ήταν και είναι η κουλτούρα του πόλεμου· ήταν και είναι ο πολιτισμός του πολέμου.

Αναφορά σε αυτή την πραγματικότητα έγινε το πρώτον από τον Έλληνα φιλόσοφο της Ιωνίας Ηράκλειτο (544–484 πΧ) ο οποίος διακήρυξε ότι: **«Πόλεμος πάντων μὲν πατήρ ἐστι, πάντων δὲ βασιλεύς, καὶ τοὺς μὲν θεοὺς ἔδειξε τοὺς δὲ ἀνθρώπους, τοὺς μὲν δούλους ἐποίησε, τοὺς δὲ ἐλευθέρους»**. (Σε ελεύθερη μετάφραση: Ο πόλεμος είναι ο πατέρας και ο βασιλιάς των πάντων που κάνει μερικούς ανθρώπους: θεούς, άλλους ελεύθερους και άλλους δούλους).

Η κουλτούρα του πολέμου αντιμετωπίσθηκε από στοχαστές και απλούς ανθρώπους, σαν ένα φυσικό φαινόμενο σχετιζόμενο με τη βιολογική, πνευματική και ηθική επιβίωση των ανθρώπων· αντιμετωπίσθηκε σαν τους σεισμούς των οποίων την εμφάνιση δεν

είναι δυνατό να αποτρέψει ο άνθρωπος και το μόνο που μπορεί, είναι να προετοιμάζεται για να τους αντιμετωπίζει με τις μικρότερες δυνατές ζημίες.

Στις πρώτες κοινωνίες των ανθρώπων, μοναδική αιτία ανάπτυξης και συντήρησης της κουλτούρας του πολέμου ήταν η επιβίωση με τη προαναφερθείσα γενικότερη έννοια της λέξεως. Με το πέρασμα όμως των αιώνων, η επιβίωση έπαψε να είναι η κορυφαία αιτία και τη θέση της πήρε η δημιουργία ανθρώπων /θεών που γράφει ο Ηράκλειτος· η δημιουργία: ιμιτασιόν μεσσιών, φωτισμένων ηγετών, λυτρωτών των ανθρώπων από τα δεινά τους. Παραδείγματα δημιουργίας κουλτούρας πολέμου εναντίον ξένων και ντόπιων εχθρών δεν χρειάζεται να αναφερθούν. Όλοι θα γνωρίζουμε αρκετά για σημερινούς και παλιότερους, ντόπιους και ξένους, που θέλησαν να γίνουν θεοί ή ημίθεοι με την Ηρακλείτεια διαδικασία.

Θα είχε μεγάλο ενδιαφέρον αν από έρευνες ειδημόνων βρισκόταν τα ποσοστά του συνόλου των εμφυλίων και διακρατικών πολέμων που είχαν ως πραγματική αιτία: 1) την ανάγκη επιβίωσης των ανθρώπων και 2) τη φιλοδοξία κάποιων ανθρώπων να «γίνουν θεοί». Να καθόριζαν, για παράδειγμα, με αξιόπιστα τεκμήρια, ποια είναι η πραγματική αιτία του σημερινού πολέμου στη Συρία. Η επιβίωση, ή η φιλοδοξία κάποιων να γίνουν θεοί.

Κατά την εκτίμηση ενός απλού πολίτη, το αποτέλεσμα μιας τέτοιας έρευνας θα έδειχνε ότι η πραγματική αιτία των περισσότερων πολέμων ήταν η φιλοδοξία κάποιων ανθρώπων να «γίνουν θεοί».

Η κουλτούρα της Ειρήνης

Τα τελευταία χρόνια, κάποιοι στοχαστές, με περισσότερο γνωστό τον Ισπανό ποιητή, στοχαστή και πολιτικό Φεντερίκο Μαγιόρ (Federico Mayor Zaragoza)[1], υποστήριξαν ότι ο πολιτισμός της ανθρωπότητας που επικράτησε στο παρελθόν και επικρατεί στο παρόν, είναι ο πολιτισμός του πολέμου· είναι η κουλτούρα του πολέμου. Αυτή η κουλτούρα σήμερα πρέπει και

μπορεί να αλλάξει και από κουλτούρα του πολέμου να γίνει κουλτούρα της ειρήνης.

Τα μέτρα για την αλλαγή της κρατούσης κουλτούρας που προτείνονται να ληφθούν βασίζονται σε κοινωνικά, λογικά και ουμανιστικά επιχειρήματα και συνοψίζονται: στη διάδοση της ιδέας, στη σωστή εκπαίδευση, στα κινήματα πολιτών, στη λήψη των καταλλήλων θεσμικών μέτρων.

Θα ήταν απρέπεια και ασέβεια να μη αναφέρουμε ότι προσπάθειες ανάπτυξης κουλτούρας ειρήνης, χρησιμοποιώντας μεταφυσικά/θρησκευτικά επιχειρήματα, έχουν γίνει στο παρελθόν από ιδρυτές θρησκειών, με κορυφαίο τον Ιησού Χριστό.

Οι τρόποι δημιουργίας της κουλτούρας της Ειρήνης

Η αλλαγή της κρατούσης κουλτούρας του πολέμου και τα μέτρα που προτείνονται για την επίτευξη της, έχουν κορυφαία και αναμφισβήτητη αξία. Χωρίς την πρόθεση, αλλά και τη δυνατότητα, να τα αμφισβητήσουμε ή να τα σχολιάσουμε, περιοριζόμαστε να καταθέσουμε μια άποψη για τον αποτελεσματικό τρόπο αυτού του μετασχηματισμού, η οποία βασίζεται στη λογική των αρχών και των νόμων των θερμοδυναμικών συστημάτων και όχι των «καθ' ύλιν αρμοδίων» Επιστημών.

Στη λογική αυτή, η βελτίωση των κοινωνικών συστημάτων δημιουργείται με τη μείωση της εντροπίας. Η επικράτηση της κουλτούρας της ειρήνης αποτελεί την αναγκαία προϋπόθεση αλλά όχι και την ικανή για μία ριζική αναβάθμιση των κοινωνικών συστημάτων. Η άποψη αυτή βασίζεται στο στέρεο συμπέρασμα ότι: Η κουλτούρα του πολέμου όταν αξιοποιείται για την επιβίωση οδηγεί σε μείωση της εντροπίας, ενώ όταν αξιοποιείται για να γίνουν κάποιοι άνθρωποι θεοί, οδηγεί σε αύξηση της εντροπίας.

Το παραπάνω συμπέρασμα, εύκολα προκύπτει από τη θεώρηση ότι στα κοινωνικά συστήματα η εντροπία εκφράζεται με τον βαθμό συγκέντρωσης της ισχύος των πολιτών σε κάποιο στοιχείο της κοινωνίας[2]· στο βασιλιά, στο μονάρχη, στον αιρετό ή αυθαίρετο (αυτό-αιρετό) αντιπρόσωπο.

Το πρόβλημα συνεπώς σωτηρίας των κοινωνικών συστημάτων και κατ' επέκταση των ανθρώπων, αντιμετωπίζεται με την ακύρωση της πραγματικής αιτίας που αυξάνει την εντροπία· με την ακύρωση της φιλοδοξίας κάποιων να «γίνουν θεοί» με την Ηρακλείτεια διαδικασία.

Η θεμελιώδης προϋπόθεση του μετασχηματισμού

Στη λογική των προαναφερθέντων, για να δημιουργηθεί και να στεριώσει γνήσια και όχι βερμπαλιστική κουλτούρα ειρήνης, πρέπει η χαμηλή εντροπία να διασφαλίζεται **πρωτίστως από τους κανόνες του πολιτεύματος** και δευτερευόντως από τα μέτρα που προαναφέρθηκαν. Και τούτο διότι στις αντιπροσωπευτικές δημοκρατίες, η λήψη των προαναφερθέντων μέτρων αποτελεί δικαίωμα και ευθύνη των αρχόντων, οι οποίοι ενεργούν στα πλαίσια του Φυσικής Νομοτέλειας, που η λαϊκή σοφία έχει συνοψίσει στο απόφθεγμα: «κι ο παπάς βλογάει πρώτα τα γένια του».

Με άλλα λόγια, όσο οι κανόνες του πολιτεύματος θα δίδουν τη δυνατότητα να δρουν αιρετοί ή αυθαίρετοι άρχοντες σαν θεοί, η κουλτούρα της ειρήνης θα παραμείνει μία ευγενική προσπάθεια με μικρή πιθανότητα να οδηγήσει σε ριζική αναβάθμιση της ποιότητας των κοινωνικών συστημάτων.

Το πολίτευμα της χαμηλής εντροπίας

Ποιο είναι όμως το πολίτευμα που με τους θεσμούς του διασφαλίζει την επικράτηση χαμηλής εντροπίας; Ποιο είναι το πολίτευμα της χαμηλής εντροπίας;

Το πολίτευμα αυτό είναι η Δημοκρατία του αρχαιοελληνικού πνεύματος· είναι το πολίτευμα του «*άρχοντος και αρχόμενου πολίτη*» στο οποίο δεν υπάρχει η θεσμική δυνατότητα να «γίνει θεός», κάποιος άρχοντας.

Η λειτουργία αυτού του πολιτεύματος είχε στο παρελθόν σημαντικές οικονομικές και λειτουργικές δυσχέρειες γιατί απαιτούσε να πηγαίνουν οι πολίτες στην Πνύκα για ενημέρωση,

διαβούλευση και λήψη αποφάσεων με δημοψηφίσματα. Αυτές οι δυσχέρειες είχαν σαν αποτέλεσμα η αληθινή Δημοκρατία, η Άμεση Δημοκρατία, να λειτουργήσει μόνο στα μικρά Κράτη-Πόλεις της Ελλάδος και για μικρό σχετικά χρονικό διάστημα.

Σήμερα όμως, στην Ψηφιακή Εποχή και στην Κοινωνία της Πληροφορίας οι δυσχέρειες αυτές έχουν ξεπεραστεί με ασήμαντο άμεσο και έμμεσο κόστος. Σήμερα οι πολίτες δεν χρειάζεται να πηγαίνουν στην Πνύκα γιατί η Πνύκα, η Ψηφιακή Πνύκα, θα πηγαίνει στους Πολίτες. Σήμερα, είναι λειτουργικά και οικονομικά εφικτή, χάρη στην ψηφιακή τεχνολογία, η λειτουργία της Δημοκρατίας του αρχαιοελληνικού πνεύματος. Προφανές ότι θεσμοί και οι πρακτικές Εκείνης της Δημοκρατίας θα χρειαστεί να προσαρμοστούν προς τα σημερινά, ιδίως τα τεχνολογικά, δεδομένα δημιουργώντας την Ψηφιακή Άμεση Δημοκρατία.

[1] Ο Federico Mayor Zaragoza γεννήθηκε το 1934 στη Βαρκελώνη, σπούδασε βιοχημεία/φαρμακευτική (PhD) και διατέλεσε: Υπουργός, Γενικός Διευθυντής της ΟΥΝΕΣΚΟ και πρόεδρος του Ιδρύματος για την κουλτούρα της Ειρήνης. Έγραψε βιβλία για το υπόψη θέμα, μερικά των οποίων μεταφράστηκαν στα Ελληνικά.

[2] Δημοσθένης Κυριαζής. Η ΑΜΕΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΤΗΛΕΡΙΑ, Εκδόσεις Πατάκη, σελ78-79

Πηγή: Ψηφιακή Άμεση Δημοκρατία, dd-democracy.gr